

ІНСТРУМЕНТИ, МАТЕРІАЛИ ТА ПРИСТОСУВАННЯ ДЛЯ ВИКОНАННЯ БАТИКУ

Тканина

Головною вимогою до якості тканин для розпису є їх волокнистий склад та наявність гладенької поверхні (щоб гарно вбиралась резервуюча суміш). Батик можливо виконати на тканині будь-якого походження, проте краще, якщо вона складатиметься з натуральних волокон. На тканинах, що містять штучні або синтетичні волокна, фарби погано закріплюються або не закріплюються зовсім. Для початку краще використовувати тонкі бавовняні тканини □ мадаполам, батист або шифон. Біле полотно, ситець, бязь використовуються для гарячого і вузликового батику. На натуральний шовк краще переходити, коли ви оволоділи основними прийомами розпису. Шовкові тканини різняться за властивостями, а тому по-різному піддаються розпису. Тонкий шовк - креп-шифон □ ідеальний для початківців і особливо підходить для контурного розпису. Фарба на ці тканини лягає рівно і добре розтікається. Більш щільні тканини □ креп-сатин, крепдешин і креп-жоржет – теж підходять для роботи в техніці нанесення контурів, оскільки на них швидше ніж на щільних шовках закріплюються роздільні лінії. Розпочинаючи роботу, особливо на великій площині, насамперед потрібно зробити пробне нанесення резерву і переконатись у позитивному результаті.

Рами для розпису

Перші невеликі роботи можна виконувати і на великих п'яльцях для вишивання або закріпити тканину на підрамнику, який художники використовують для натягування полотна. Надалі можна придбати спеціальну розсувну раму, що складається з чотирьох планок. Кнопки використовують для закріплення тканини на рамі. Краще брати кнопки з довгим тонким вістрям (щоб не залишались дірочки та затяжки) або звичайні булавки. Існують спеціальні трьохзубчасті кнопки для батику. **Пензлі** Пензлі розрізняють за розміром та матеріалом з якого вони виготовлені. Для розпису потрібно мати круглі (від №8 до №12 мм) пензлики для невеликих ділянок полотна та великі плоскі (від №14 до №18) для великих ділянок. Мінімальний набір пензлів - три штуки: тонкий (№3) для розпису дрібних деталей, середній (№ 10-12) та товстий (№ 20) для розпису фону. Найкраще використовувати білячі або колонкові пензлі, які потрібно підбирати таким чином, щоб кінчик пензлика у мокрому стані був гострим. Для обробки великих ділянок також використовують спеціальні поролонові тампони, а для дрібних – ватяні палички.



Для покриття резервуючою сумішшю в гарячому батику потрібні щетинисті пензлики аналогічні за розмірами та флейц, для покриття великих поверхонь.

Скляні трубочки

Для розпису в техніці холодний батик потрібно мати набір скляних трубочок з носиком різного діаметру для тканин з різною щільністю – чим тонша тканина, тим менший діаметр і навпаки.

З трубочкою працюють наступним чином. Резерв набирають в неї, опустивши кінчик трубочки в рідину і втягнувши повітря через її верхній 10 кінець. Розчин повинен заповнити резервуар. Після закінчення роботи залишки резервуючої суміші видувають у пляшечку, а трубочку промивають, багаторазово втягуючи та видуваючи бензин або уайт-спірит. Якщо цього не зробити, резерв, що засох не можливо буде видалити. [2,9]

Фарби для тканини

Найбільш розповсюджені та недорогі □ анілінові Вони мають дуже багату палітру, їх можна самостійно розвести дотримуючись інструкції на упаковці. Сухі анілінові фарбники дозволяють створювати додаткові ефекти. Фарбник повинен відповідати виду тканини. Наразі в художніх салонах з'явилося багато імпортних фарб та готових резервів для батика – вони нескладні в роботі та добре закріплюються термообробкою при допомозі праски. Робота по розпису тканин способами холодного та гарячого батику ґрунтується на властивості фарб розтікатися по тканині. Оскільки до складу фарби входять речовини, що сприяють кращому розтіканню та висиханню її на поверхні тканин, то працювати з нею необхідно швидко та впевнено, інакше виріб вийде неякісним. Великі поверхні тканин «заливають» зліва направо та зверху вниз. Заливку розпочинають з лівого верхнього кута в обох напрямках одночасно. Якщо цього не робити, то утворяться підтікання та плями. В перервах між роботою фарбу неможна залишати відкритою, тому що випаровуючись вона втрачає свої якості.

Інші пристосування

Для змішування фарб потрібна глибока палітра, яку можна придбати або пристосувати під неї старі кришки або блюдця. Кольоровий копіювальний папір потрібен для перенесення малюнка на тканину. Ємності (склянки або банки) для промивання пензликів та просто для чистої води. Дистильована або кип'яча вода потрібна для розбавлення фарб, так як звичайна вода з під крана може містити різні домішки та призвести до небажаних результатів. Ватні тампони – для видалення надлишків барвників та для роботи в техніці «вільний розпис». Для вузликowego батику додатково потрібно мати міцні синтетичні нитки, канцелярські гумки, канцелярські затискачі. Фен прискорює процес висихання фарби. Праска та ножиці. Набір піпеток. Для додаткових ефектів: сіль різного розміру.

ПІДГОТОВКА ДО ПРАКТИЧНОЇ РОБОТИ

Підготовка тканини

Перед роботою тканину необхідно випрати, щоб запобігти її зсіданню та видалити апретуру, якою може бути просочений матеріал (на таку тканину фарба може лягати дуже нерівномірно). Краще всього прати тканини, призначені для розпису, з господарським милом, так як пральні порошки вимиваються неповністю і можуть негативно вплинути на колір фарби. Бавовну перуть у гарячій воді, а шовк – у теплій. Після прання тканину ретельно прополіскують, віджимають, не викручуючи, підсушують і прасують ще вологою.

Перенесення малюнка на тканину

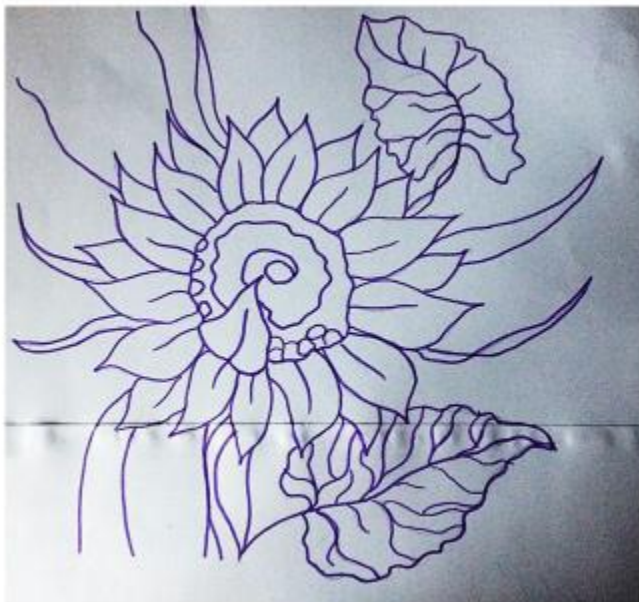
Для першого разу краще взяти невеликий і нескладний зразок. Малюнок наноситься на щільний папір тушшю або чорним фломастером контурними лініями такої товщини, щоб їх було добре видно через тканину. Підкласти малюнок під тканину, закріпити та обвести його простим олівцем. Лінії повинні бути не яскравими, щоб їх не було видно під контуром резерву. Якщо тканина дуже прозора, а малюнок нескладний, то малюнок можна і не переносити, а відразу обвести його резервуючим розчином. [15, 46]

Натягування тканини на раму

Перш за все необхідно обмотати раму скотчем або щільним папером, щоб фарба не потрапила на раму і не зафарбувала наступні роботи. Спочатку тимчасово фіксують кути полотнища в кутах рами, потім натягують та закріплюють тканину посередині сторін рами. [3, 56] Далі, послідовно закріплюючи протилежні сторони тканини, просуваються від центра сторін рами до кутів. Тканина повинна бути натягнена без перекосів та порушення взаємної перпендикулярності ниток. Потрібно також пам'ятати, що при розписі тканина зволожиться і може провиснути, тому натяг потрібно зробити якомога сильніше.

ТЕХНОЛОГІЧНА ПОСЛІДОВНІСТЬ ВИКОНАННЯ ТЕХНІКИ «ХОЛОДНИЙ БАТИК».

1. Підготовка ескізу - робимо ескіз майбутнього малюнка, бажаної величини на папері. Для того, щоб зручніше перенести малюнок на тканину, обводимо його зникаючим маркером або олівцем. (Мал. 21)



(Мал. 21)

2. Натягування тканини - для розпису можна виконувати різними способами. Якщо елемент декору невеликий, можна використати звичайні п'яльця. Взагалі, існують спеціальні рами, які регулюються на будь-який розмір тканини під розпис. Тканину фіксують за допомогою гачків, які входять в комплекті з рамою. Можна закріпити її кнопками до звичайної дерев'яної рами. Важливо, щоб тканина була добре натягнута. (Мал. 22)



(Мал. 22)

3. Нанесення малюнку на тканину - щоб нанести малюнок на тканину підкладаємо ескіз під неї та акуратно обводимо його контури прозорим контуром-резервом. Натискати тюбик з резервом, потрібно обережно. Слідкуючи, щоб лінії були суцільними, а елементи малюнку замкнуті. (Мал.23)



(Мал. 23)

4. Розфарбовування малюнку - визначившись з кольорами і дочекавшись висихання контуру-резерву починаємо розфарбовувати малюнок. Під час роботи необхідно, тримати біля себе серветку для видалення з пензля зайвої вологи. Щоб отримати плавні переходи та переливи кольору, потрібно ту ділянку змочити водою. Тоді на вологу тканину нанести спочатку світлий колір фарби, а потім темніший. Не потрібно поспішати, щоб не зіпсувати малюнок. Краще зайвий раз помилуватися власним творінням. Готовий малюнок залишаємо сохнути на шість годин. Або підсушуємо за допомогою фену. (Мал. 24)



(Мал. 24)

5. Усунення недоліків, додаткове оздоблення – при бажанні оздобити можна універсальними контурами, які нададуть вашому малюнку виразності, святковості та неповторності. (Мал. 25)



(Мал. 25)

6. Теплова обробка малюнка або закріплення □ коли малюнок висохне, знімаємо його з рами і з виворотної сторони починаємо фіксувати праскою в режимі «шовк» протягом трьох хвилин. Після закріплення тканину потрібно прополоскати у прохолодній воді, щоб видалити прозорий контур-резерв. Це дозволить прати виріб при температурі не вище 40 °С. (Мал. 26)



(Мал. 26)